

Motion till riksdagen 2005/06:K349

av Mats Einarsson m.fl. (v)

Kyrkans skiljande från staten

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av berörda lagar i syfte att åstadkomma ett slutligt skiljande av Svenska kyrkan från staten i enlighet med vad i motionen anförs.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad i motionen anförs om ett program för riksdagens öppnande utan religiösa inslag.

Skilj Svenska kyrkan helt från staten

En strikt organisatorisk åtskillnad mellan kyrka och stat och en i övrigt sekulär författning bör vara grundläggande principer i ett samhälle som vill förverkliga ett demokratiskt styrelseskick. Riksdagens principbeslut 1995 om Svenska kyrkans skiljande från staten från och med 2000 var därför ett oerhört viktigt beslut och ett stort steg framåt i en fråga som väntat på sin lösning sedan seklets början. Tyvärr blev skilsmässan ofullständig. Ännu efter att alla de konkreta lagändringar som skilsmässan krävde har genomförts har Svenska kyrkan en särställning, och de formella banden till staten är inte helt avskurna.

Några exempel:

- I en särskild lag om Svenska kyrkan stadgas bland annat att denna organisation är ”ett evangelisk-lutherskt trossamfund” och ”en öppen folkkyrka”.
- I begravningslagen ges Svenska kyrkan en särställning som huvudman för begravningsverksamheten, även för begravningsplatser för andra trosriktningar och för icke-troende.
- I lagen om trossamfund ges Svenska kyrkan rätt till hjälp av staten med indrivning av medlemsavgifter.

Såväl religionsfrihetens principer som allmänna rättviseskäl talar starkt för att dessa och andra liknande lagar ändras så att strikt statlig neutralitet i trosfrågor uppnås, likabehandling av ideella organisationer garanteras och statens kontroll av civila, ideella organisationer minimeras.

Fel! Okänt namn på

Det kan inte finnas några hållbara skäl för att staten genom lagstiftning skall föreskriva vilken ideologisk/religiös inriktning en viss förening (i detta fall Svenska kyrkan) skall företräda och vilken organisatorisk uppbyggnad den skall ha. Detta är ett oacceptabelt ingrepp i Svenska kyrkans medlemmars demokratiska rätt att suveränt besluta i sin organisations angelägenheter.

Det finns heller ingen anledning att en bestämd organisation, Svenska kyrkan, skall få statlig hjälp med indrivningen av medlemsavgifterna. Att även andra trossamfund, efter ansökan, kan beviljas denna service, ändrar inte saken. De allra flesta ideella organisationer, dvs. alla utom just de registrerade trossamfundet, nekas ju denna statliga hjälp. Visserligen kunde praktiska skäl tala för att Svenska kyrkan skulle erbjudas denna hjälp som en övergångslösning, men ett permanent arrangemang kan under inga omständigheter försvaras.

Inte heller kan det finnas några hållbara argument för att ett religiöst samfund bland många skall ges en lagskyddad särställning när det gäller begravningsverksamheten. Vid utarbetandet av KU:s betänkande 1998/99:KU18 stödde Vänsterpartiet det lagförslag som utskottet utarbetade i syfte att undvika den konflikt med grundlagen som regeringens lagförslag hade kunnat leda till, och vi accepterade därmed i detta skede Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten. Samtidigt klargjorde vi i ett särskilt yttrande vår uppfattning att begravningsväsendet, för att garantera religionsfriheten och den demokratiska kontrollen, borde bli en kommunal angelägenhet.

I betänkandet 2003/04:KU6 anförde konstitutionsutskottet följande med anledning av en tidigare motion i denna fråga från Vänsterpartiet (2003/04:K341):

Utskottet är inte berett att nu till en del gå ifrån det överenskomna beslutet [om formerna för skiljandet av kyrkan från staten; vår anm.] genom att upphäva lagen om Svenska kyrkan eller att låta Svenska kyrkan regleras i en lag som är gemensam med övriga trossamfund och utan särregler för Svenska kyrkan.

Något sakligt skäl för den gällande ordningen formuleras inte av utskottsmajoriteten, vare sig i detta betänkande eller i de tidigare som behandlat samma fråga. Förklaringen är givetvis att det torde vara oerhört svårt att finna sådana skäl. Vi konstaterar också att utskottet konsekvent har sagt att man inte *nu* vill tillstyrka motionsförslagen och väljer att tolka detta som en antydning om att saken med tiden kan komma i ett annat läge.

Vi menar att argumenten för att ta ett steg framåt i denna fråga har behållit sin styrka och att ett positivt beslut blir alltmera angeläget. Eftersom utskottet inte förmått formulera några egentliga sakskaäl till att ett av landets trossamfund skall särbehandlas på det sätt som sker, utgår vi från att konstitutionsutskottet och riksdagen denna gång behandlar frågan med det allvar den förtjänar. Riksdagen bör således begära att regeringen lägger fram förslag till lagändringar så att Svenska kyrkan helt skiljs från staten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Respektera religionsfriheten vid riksdagens högtidliga öppnande

En kvarleva från statskyrkosystemet finns fortfarande kvar i samband med riksdagens årliga öppnande. En gudstjänst i Storkyrkan till vilken alla riksdagsledamöter inbjuds ingår i programmet. Detta måste betraktas som ett otillbörligt favoriserande av en bestämd religion och därmed en inskränkning i religionsfriheten. Det är också något som är ägnat att utestänga bland annat vissa ledamöter med utländsk bakgrund och går på tvärs med den officiella integrationspolitiken. Riksdagsstyrelsen bör besluta att gudstjänsten skall utgå ur programmet vid riksdagens öppnande. Detta bör riksdagen som sin mening ge riksdagsstyrelsen till känna.

Stockholm den 3 oktober 2005

Mats Einarsson (v)

Rossana Dinamarca (v)

Peter Pedersen (v)

Tasso Stafilidis (v)

Siv Holma (v)

Rolf Olsson (v)

Alice Åström (v)